

47 Grenadjärtorp. NO. 77 NÄSET - ORRANÄS - KOMSTADNÄS
GPS 57.3886507, 14.6173160

Som nämnts i beskrivningen av NO 78 Ekeberget hörde de fyra ryttartorpen i Ljunga socken ganska säkert till det av Gustav Vasa 1543 organiserade Smålands ryttare, som sedan blev Smålands kavalleriregemente. Enligt den äldsta generalmönsterrullan, som är daterad 12 aug. 1692, var korpralen Nils Olofsson i Komstad rusthållare för NO 77 - det "civila" namnet Näset eller tidigare Orranäs eller Komstadnäs, står aldrig i rullorna. Ryttare eller "sventjänare", som det länge står i rullorna, var Oluff Nilsson. Han har godkänd mundering, vilket är det enda vi får veta om honom.

I nästa rulla, från december 1706, heter ryttaren på NO 77 Måns Larsson, som i övrigt är helt okänd. I rullan från september 1710 har Larsson följts av Trotte Komberg ibland står senare Kamberg eller Komstedt, men det är nog Komberg, som gäller. Om Komberg noteras, att han är 26 år gammal, född i Hjärtlanda, antagen hösten 1709 och att han "kan skomakarehandtwärket". Liksom kompanikamraterna tycks Komberg ha deltagit i slaget vid Hälsingborg 28 febr. 1710, där han förlorat sin värja och vad väl värre var, hästen har störtat. I stället har han "förskaffat sig" en dansk häst. Och så har han fått "hanskar, svart hallsdruk".

Vid mönstringen sommaren 1712 kasseras Kombergs häst, som "haltar på frambenen" och en ny måste skaffas "inom 14 dagar". Det blev "en wacker brun wallack med bläs och 5 åhr..". Vid nästa mönstring i augusti 1724 tycks hästen vara kvar, medan Trotte Komberg ersatts av Åke Komberg. Vid mönstringen i Brevik utanför Eksjö i augusti 1740 noteras, att Åke Komberg är född i Bringetofta, är 46 år och har tjänstgjort i 23 år. Kanske blev han antagen för NO 77 år 1717.

Åke Komberg tycks aldrig ha bott på torpet och inte heller någon annanstans i socknen. I varje fall är han inte registrerad i den äldsta husförhörslängden, som omfattar åren 1730-1748. Det är dock inte tomt i Orranäs, ty i den nyssnämnda längden noteras där Pär med hustrun Sigrid och två döttrar. Var Pär tjänat som soldat, framgår inte. Sigrid avled i januari 1742, varefter Pär och dottern tydligen lämnade Orranäs.

Av nästa husförhörslängd, som omfattar åren 1752-1769, framgår, att man har brukare på torpet. Som sådan står Lars Andersson, som med hustrun Lischen och en späd son tycks ha flyttat hit från Örsby omkring 1748-49. Under tiden i Komstadnäs, som det hela tiden står i födelselängden, får Lars och Lischen ytterligare sex barn. Två av dessa, två pojkar, dör dock som späda. Någon gång 1761-62 flyttar familjen Andersson - Lars står då som hälftenbrukare - och skrivs så småningom som inhyses i Brostugan.

Vid mönstringen hösten 1764 noteras, att Åke Komberg blivit "afskiedad d. 21 juni 1757" - han var då drygt 60 år gammal och hade tjänstgjort i ca 40 år. Ny sventjänare/ryttare för NO 77 blev samma dag Johannes Strömqvist. Nu bosatte sig åter en ryttare i ryttartorpet. Dock inte omedelbart, ty 1759-1761 var Strömqvist liksom ryttarna på Nrs 75 och 78 och "dehlar af Majorens Compagnie" kommenderade till Pommern det i Sverige då ledande hattpartiet hade dragit in Sverige i det s.k. pommerska kriget.

De tre Ljungaryttarna tycks ha klarat sig utan blesyrer, medan det tydligen gått sämre för hästarna. I varje fall står "häst vacant" för alla tre. Efter hemkomsten gifte Strömqvist sig 1763 med den 18-åriga Catharina Svensdotter från Sävsjö Södergård. Catharina dör dock redan 1772 i lungsot och lämnar efter sig två små söner på 5 och 3 år. Efter några år gifte Strömqvist om sig med den i övrigt okända Helena Svensdotter och ytterligare två barn föddes i "Komsta Ryttertorp Orranäs" , som det står i husförhörslängden.

Hur det än står till hemma i torpet, måste Strömqvist inställa sig på mönstringarna. Sommaren 1778 kasseras hans 22-åriga häst och skall ersättas "inom ett år" , vilket tydligen lyckas, ty sommaren 1787 är hästen bara 13 år. Sista gången Strömqvist mönstrades var i augusti 1789 i Vrigstad. Knappt fem månader senare avled han - "hans sjukdom bestod i bröstet och hufwudet" , står det i dödboken.

Johannes Strömqvist, som ibland står som Johan eller Jonas - det var inte så noga - ersattes av sonen Johannes, som antogs i februari 1790. Den nytillträdde unge ryttaren stannade alltså kvar i föräldrahemmet. Till en början skrivs även de båda yngre halvsyskonen i Näset, men vart deras mor Helena Svensdotter tagit vägen, framgår inte någonstans. Kanske flyttade hon till Bringetofta - dit flyttade i varje fall de båda barnen efter några år.

År 1795 gifte sig unge Johannes med Maria Bengtsdotter, som varit piga i Komstad Nilsgård. Ett enda barn fick Johannes och Maria, sonen Anders Magnus, som dock avled i sitt åttonde år av "Bröst Feber" , förmodligen lunginflammation.

Johannes Strömqvist deltar i mönstringarna utan anmärkning. Tydligen har han fått överta faders häst, ty vid mönstringen 1798 kasseras den då 24-åriga hästen - häst och ryttare var nästan jämnåriga.

Den 20 juni 1807 var det mönstring "för Första och Andra Majorens Squadroner, utgörande tredje Fält Squadronen af den i Pommern nu effective Commendering af Kongl. Smålands Dragon Regemente. . " . Strömqvist är tydligen den ende av de fyra Ljungaryttarna, som ingår i kommenderingen - och för honom står "Karlen sjuk i Malseröd". Malseröd ligger någon mil väster om Osby. Blev Strömqvist sjuk under marschen ner mot Pommern och måste avbryta eller kunde han så småningom fortsätta? Det får vi aldrig veta.

1 34 år stod Johannes Strömqvist för NO 77. Vid mönstringen i juli 1824 noteras "Får afsked med anmälan till underhåll; bevistat 1790, 1806, 1807, 1813 och 1814 årens fälttåg; tjent utmärkt väl" . Ingen av Ljungaryttarna har deltagit i så många fälttåg som Strömqvist - Johannes Sand på Svinakullen/Grönskull var "bara" med 1806, 1813 och 1814. Var de olika fälttågen försiggick, har inte undersökts, men de flesta eller kanske alla hölls nog i Pommern och norra Tyskland - både Gustav IV Adolf och kronprinsen Karl Johan Bernadotte drog in Sverige i stormaktskonflikterna på kontinenten.

Efter avskedet flyttade paret Strömqvist till Skepperstad och den i december 1824 antagne unge Peter Jacobsson Kam övertog torpet. Peter Kam, som var född i Kockhemmet, gifte sig snart med Lena Gertonsdotter från Hjälmseryd. Fem barn föddes i rask takt, men de båda sönerna dog som späda, den ene av "inflammatorisk feber", den andre av "fistel" Kanske var det lite sjukligt i familjen Kam - vid mönstringen i juni 1831 är Kam "Sjuk hemma enl. betyg". Och hösten 1834 avled Kam i "Nerf Feber" bara drygt 28 år gammal. Lena stod ensam med de tre döttrarna på 7, 6 och 1 år. Tydligen fanns en backstuga vid Näset och där skrivs Lena och barnen. Hon bodde kvar, tills hon 1851 gifte om sig med änklingen Isac Andersson i backstugan Södreslätt. Döttrarna hade då lämnat hemmet.

Ny grenadjär, som det nu står, på NO 77 blev Johannes Petersson Kam, som med hustrun Ingeborg Sofia Ströberg och en liten son 1835 kom från Bringetofta. År 1839 blev Kam hälftenbrukare på Komstad Nilsgård och året därpå på Komstad Västergård. För NO 77 noteras "Innehafves af Gren. Johannes Petersson Kam". Han står alltså kvar som grenadjär. Torpet brukas av Magnus Pettersson, som några år bott i Sävsjö Lillegård, blivit änkling, gift om sig och nu flyttade in med andra hustrun och fyra barn.

Redan 1842 flyttade familjen Pettersson till Stocken och "Torpet brukas t. Gården" . Johannes Kam med hustru och nu tre barn skrivs 1842 åter i NO 77, men för Johannes noteras "Mannen Stadsvakt i Stockholm 1843". Efter att några år

ha stått skrivna "På socknen" flyttade hustrun och de tre barnen 1850 till Sandsjö. Om Johannes Kam också flyttade dit, har inte undersökts.

Enligt generalmönsterrullan från juni 1844 hade Johannes Kam fått "Interims afsked den 30 September 1842" och i december ersatts av den 21-åriga Sven Johan Ros. Men denne är "På sjukhuset ställes på ett års förbättring". Någon bättring blev det tydligen inte, ty enligt nästa rulla hade Sven Ros avlidit i juli 1844. Han blev aldrig skriven i Näset.

Som ny grenadjär på NO 77 antogs i november 1844 den unge Lars Jonasson Ros från Skepperstad. Han gifte sig ganska snart med den elva år äldre Maja Stina Jonas- dotter, som troligen var änka och som hade en son på 6 år vid tiden för gifter- målet. På Näset föddes ytterligare fyra barn.

Vid mönstringen i juni 1851 har Lars Ros avancerat till "Vice corporal" . Våren 1856 transporterades Ros till NO 87 Råkullen i Vallsjö socken. Han ersattes med Jonas Peter Jakobsson Kraft, som enligt rullan transporterades från NO 97 Hultsjö men som med hustrun Lisa Stina Åslegdotter och tre barn 1856 kom från Nydala. Det började inte så bra för familjen Kraft i Näset - yngste sonen dog snart knappt två år gammal i en rödsotsepidemi, som skördade många offer på förhösten 1857. Efter flyttningen till Näset föddes ytterligare fyra barn i familjen. Jonas Kraft fick bara sju år på Näset - han avled i februari 1865 av "håll i bröstet" (förmodligen lunginflammation) 37 år gammal och hustrun stod ensam med de sex barnen mellan 13 och 1 år gamla. Snart måste hon förstås lämna Näset och fick flytta in i backstugan Lugnet vid vägen mot Komstad.

Jonas Kraft ersattes med Nils Peter Nilsson Kraft, som 1865 kom från Lannaske- de. Han gifte sig snart med Mathilda Hallberg, som med sin far och lilla dotter bodde i backstugan Hallsnäs inte långt från Näset. Mathildas Anna följde med till Näset och fick där fem halvsyskon - som hon säkert fick hjälpa till att passa.

Vid mönstringen i juni 1875 noteras, att Kraft är "sjuk på sjukhuset" och att han "Begär och får afsked såsom oförmögen till krigstjänst enl. läkarebetyg. Tjent utmärkt väl". Vid torpmarkeringen i Näset 1884 berättades, att Peter Kraft vid skogsarbete huggit sig så illa i ena knäet, att han blivit rakbent. Detta var alltså orsaken till att fick avsked bara 32 år gammal.

Familjen Kraft tycks bo kvar i Näset ett par år och flyttar sedan till det av Kraft nybyggda Petersborg.

Som ny grenadjär efter Peter Kraft antogs i november 1875 den unge Klas Fast, son till f. trumslagaren Anders Fast i backstugan Värnet. Klas, som en tid varit dräng i Fröjdafällan, fick överta företrädarens efternamn och blev alltså Klas Kraft. Efter ett par år gifte han sig med Klara Svensdotter från Hultsjö och en lång rad barn föddes i Näset, fyra söner och fyra döttrar. Den sistfödda dottern dog dock som späd.

I Hembygdsföreningens årsskrift 1981 återger Birger Lindgren en del minnen från Komstadbygden, som kvarnägaren Bertil Lokrantz berättat. Om Näset och Klas Kraft finner man följande: "Näset var ryttartorpet. Det enda Bertil Lokrantz minns av låga ryttartorpet var när stugan revs, och han var då fyra-fem år. På Näset bodde Kraft. Om honom skaldade Gustav på Tällevad: 'Klas Kraft - Klare kär (Klaras karl) - Komstad knekt - kämpade i kriget käckt. I krig luktade Klas aldrig krutrök men kanske som stenarbetare. Klas var nämligen stenarbetare mellan de nog inte så betungande mötena'. En gång, så berättas det, då Klas med den tunga släggan på axeln kom vandrande vägen fram, korsades hans och Minas på Tåa vägar. Mina på Tåa hade nyss lärt sig cykla. Klas vankade fram på ben, som hade den form och krumma figuration, som bristande näring i barnaåren givit. Och för Mina på Tåa gällde visans ord: 'än så for det hit och än så for det dit', och så for det mitt emellan Klasa ben. Släggan dammade i backen med kraft (Kraft) och Mina blev rädd och urskuldade sej. 'Ja har nyssens lärt mej cykla, ja är inte så vaner å fara än' 'Åja ' , sa Klas, 'ja tyckte de va rätt väl sektat: "

Klas Kraft blev den siste grenadjären på NO 77 Näset. Indelningsverket upphörde och det blev annan försvarsorganisation. År 1902 flyttade familjen Kraft till Petersborg, där Kraft återuppfört den stuga han köpt på Madeholm. De tre äldsta

barnen hade då redan lämnat hemmet och emigrerat till Amerika. De följdes så småningom av två yngre syskon. Hälften av Klas och Klaras stora barnaskara hamnade i Amerika.

Någon ny invånare i Näset blev det inte, utan stugan revs någon gång 1910-11. Nu är det bara resterna av ett spisröse under en stor gran, som påminner om att människor bott på platsen i flera hundra år. En väg eller kanske snarare stig ledde en gång från Komstad gästgivaregård ca 1 1/2 km rakt söderut till Näset. Den korsas nu av nya Vrigstadvägen. Kommer man från Sävsjöhållet, finner man resterna av den gamla markvägen till vänster några hundra meter, innan man kommer fram till korsningen nya och gamla Vrigstadvägen. Några tiotal meter in på markvägen står torpskylten Näset till vänster vid spisröset.

GT. No 77 Näset - Orranäs - Komstadnäs

Komstad Nilsgård

Rytt. Oluff Nilsson

Rytt. Måns Larsson

Rytt. Trotte Komberg	född ca 1683 i Hjärtlanda	
Sold. Pär		
h. Sigrid Pärsdtr	" 1686	
d. Sara		
d. Annica		
Br. Lars Andersson	född 1718	
h. Lischen Magnidtr	" 1724	
s. Johan	" 1747 i Ljunga	
s. Magnus	" 1750 " "	död 1750
d. Maria	" 1751 " "	
s. Anders	" 1754 " "	död 1754
d. Catharina	" 1755 " "	
s. Magnus	" 1756 " "	
s. Anders	" 1760 " "	
Rytt. Johannes Strömquist	född ca 1735	
h. Catharina Svensdtr	" 1745 i Ljunga	
s. Petter	" 1767 " "	
s. Johannes	" 1769 " "	se nedan
2 h. Helena Svensdtr		
d. Maria Christina	" 1778 " "	1796 t. Bringetofta
s. Carl Fredrik	" 1781 " "	1792 t. "
Rytt. Johannes Strömquist	född 1769 i Ljunga	
h. Maria Bengtsdtr	" 1774	
s. Anders Magnus	" 1796 i Ljunga	död 1804
Gr. Peter Jacobsson Kam	född 1806 i Ljunga	
h. Lisa Gertonsdtr	" 1801 " Hjälmteryd	
d. Anna Catharina	" 1827 " Ljunga	
d. Carolina	" 1828 " "	
s. Pehr Johan	" 1829 " "	död 1830
s. Sven Gustaf Ferdinand	" 1831 " "	död 1832
d. Gustafva Christina	" 1833 " "	
Gr. Johannes Petersson Kam	född 1807 i Nässjö	
h. Ingeborg Sofia Ströberg	" 1808 " Sandsjö	
s. Peter Magnus	" 1834 " Bringetofta	
s. Carl August	" 1836 " Ljunga	
d. Anna Maria	" 1839 " "	
s. Anders Johan	" 1843 " "	död 1844
Br. Magnus Pettersson	född 1799 i Bringetofta	
2h. Gustafva Johansdtr	" 1796	
d. Lovisa	" 1826 i Ljunga	
d. Lisa Catharina	" 1828 " "	
d. Johanna Maria	" 1831 " "	
s. Johannes Magnus	" 1835 " "	

Gr. Lars Jonasson Ros	född 1823 i Skepperstad	
h. Maja Stina Jonasdtr	" 1812 " Hylletofta	
hennes s. Carl Gustaf Franz	" 1840 " Nävelsjö	
s. Anders Johan	" 1847 " Ljunga	
d. Kristina Sofia	" 1849 " "	död 1854
s. Claes August	" 1852 " "	
d. Anna Sofia	" 1856 " "	

Gr. Jonas Peter Jakobsson Kraft	född 1828 i Nydala	
h. Lisa Stina Åslesdtr	" 1823 " Bringetofta	
d. Ida Christina	" 1852 " Nydala	
s. Frans August	" 1854 " "	
s. Anders Johan	" 1855 " "	död 1857
d. Augusta Carolina	" 1858 " Ljunga	
d. Maria	" 1860 " "	
s. Anders Johan	" 1862 " "	
d. Anna Sofia	" 1864 " "	

Gr. Nils Peter Nilsson Kraft	född 1843 i Lannaskede	
h. Mathilda Helena Hallberg	" 1841 " Ljunga	
hennes d. Anna	" 1858 " "	1877 t. Stockholm
s. Pehr Johan	" 1866 " "	
s. Carl August	" 1868 " "	
s. Claes Alfred	" 1871 " "	
d. Helena Sofia	" 1874 " "	
s. Axel Robert	" 1876 " "	

Gr. Klas Kraft	född 1852 i Ljunga	
h. Klara Kristina Svensdtr	" 1855 " Hultsjö	
d. Anna Elisabet	" 1879 " Ljunga	1896 t. N. Amerika
d. Selma Maria	" 1881 " "	1899 t. " "
s. Gustaf Felix	" 1882 " "	1902 t. " "
s. Klas Oskar Wilhelm	" 1885 " "	
d. Helga Charlotta	" 1887 " "	
s. Erik Martin	" 1889 " "	
d. Laura Sigrid Kristina	" 1892 " "	
s. Karl Harald Hallstan	" 1894 " "	
d. Ester Linnéa	" 1896 " "	
d. Elsa Dolly Ingeborg	" 1901 " "	död 1901